

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11Co/427/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113230398
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 08. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Fedor Benka
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2113230398.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci navrhovateľky: B. X., rod. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/XX, D., zastúpená Mgr. Evou Bačikovou, advokátkou, A. Žarnova 1, Trnava, proti odporcovi: Q. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/XX, D., zastúpený splnomocneným zástupcom H. D., bytom M. XX, o trovách konania, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 4. apríla 2014, č.k. 14C/321/2013-35, t a k t o

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvého stupňa zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľky voči odporcovi určenú jej rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 10P/31/2011-94 zo dňa 19.02.2012, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č.k. 23CoP/15/2012-153 zo dňa 21.03.2012 s účinnosťou od 01.09.2013. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Svoje rozhodnutie súdu právne odôvodnil použitím ust. § 62 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine, keď na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že v súčasnej dobe nie sú dané podmienky pre trvanie vyživovacej povinnosti navrhovateľky ako matky voči odporcovi. Odporca maturitou ukončil štúdium, ktorým sa pripravoval na svoje budúce povolanie a v ďalšom období ukončil aj štúdium na vysokej škole zo subjektívnych dôvodov, a to pre nesplnenie podmienok pre ďalšie pokračovanie v tomto štúdiu. Následne začal pracovať, čím preukázal svoju schopnosť vlastnou prácou zabezpečiť si finančné prostriedky na svoju výživu a svoje potreby. V zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov voči dieťaťu trvá, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť. Schopnosť samostatne sa živiť závisí od viacerých okolností, od veku dieťaťa, zdravotného stavu, schopnosti vykonávať prácu, ako aj od štúdia. V prípade, ak sa dieťa rozhodne pokračovať v ďalšom vzdelávaní, ktorým si zvyšuje svoje vzdelanie, aj keď prípravu na konkrétne povolanie štúdiom na strednej škole ukončilo, táto vyživovacia povinnosť rodičov nezaniká. Túto skutočnosť by však bolo možné zohľadniť iba v prípade, ak sa dieťa rozhodne študovať po ukončení strednej školy na vysokej škole, teda ak si svoje vzdelanie a odbornosť zvyšuje vyššou formou štúdia, aj keby to bolo hoci iného zamerania, avšak malo by ísť o bežný vzdelávací proces (pri zachovaní postupu stredná, potom vysoká škola). Pokiaľ sa však odporca v predmetnej veci rozhodol po ukončení strednej školy pokračovať ďalej v štúdiu na vysokej škole, ktoré taktiež ukončil, aj keď predčasne, súd dospel k záveru, že je schopný živiť sa sám a teda že povinnosť rodičov ďalej ho vyživovať už netrvá. V danom prípade súd považoval odporcu za dieťa, ktoré už ukončilo prípravu na povolanie, má primeraný zdravotný stav, pre ktorý môže pracovať a podľa vyjadrenia samotného odporcu, od 01.08.2013 až doteraz aj pracuje, čím si teda vlastnou prácou zabezpečuje prostriedky na svoje živobytie. Za týchto okolností pri existencii návrhu na zrušenie vyživovacej povinnosti bolo potrebné návrhu vyhovieť, keď odporca už nadobudol schopnosť samostatne sa živiť a táto schopnosť je u neho v takom rozsahu, ktorý neodôvodňuje ani čiastočné ponechanie výživného. Súd zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľky od 01.09.2013 v zmysle jej

návrhu, keď vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že odporca nadobudol schopnosť živiť sa sám už v skoršom období, keď sa od 01.08.2013 zamestnal. O trovách konania súd rozhodol podľa § 150 O.s.p., keď súd pri dosiahnutí úspechu navrhovateľky v konaní videl dôvody hodné osobitného zreteľa v tom, že sa jedná o vzťah medzi rodičom a dieťaťom.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa v časti trov konania podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka, ktorá navrhla rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedla, že pred podaním návrhu na súd sa snažila skontaktovať s odporcom za účelom zistenia skutočností rozhodujúcich pre posúdenie okolností trvania jej vyživovacej povinnosti, no odporca s ňou odmietol komunikovať, listovú zásielku si v odbernej lehote neprevzal, a preto bola navrhovateľka nútená obrátiť sa so svojím návrhom na súd. Podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa o nepriznanie náhrady trov konania v konaní úspešnej navrhovateľke nezodpovedá zákonným kritériám vyplývajúcim z ust. § 150 O.s.p. a rozhodnutiam súdov týkajúcich sa aplikácie citovaného ustanovenia. Prvostupňový súd považoval za dôvody hodné osobitného zreteľa okolnosti na strane účastníkov konania, konkrétne skutočnosť, že navrhovateľka je matkou odporcu. Za účelom zistenia skutočností (dôvodov hodných osobitného zreteľa) umožňujúcich aplikáciu § 150 O.s.p. nevykonal súd žiadne zisťovanie, žiadnym spôsobom sa nevysporiadal ani s okolnosťami, ktoré viedli navrhovateľku k uplatneniu jej práva na súde. Prvostupňový súd svoje rozhodnutie o nepriznaní nároku na náhradu trov konania neodôvodnil spôsobom uvedeným v ust. § 157 ods. 2 O.s.p., čo má za následok jeho nepreskúmateľnosť a zmätočnosť.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba - účastníčka konania (§ 201 a § 204 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 201 a § 202 O.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné, pretože rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti je potrebné zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Predmetom konania vedeného na súde prvého stupňa pod sp. zn. 14C/321/2013 bolo zrušenie vyživovacej povinnosti navrhovateľky voči odporcovi. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvého stupňa zrušil vyživovaciu povinnosť navrhovateľky voči odporcovi určenú jej rozsudkom Okresného súdu Trnava č.k. 10P/31/2011-94 zo dňa 19.02.2012, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č.k. 23CoP/15/2012-153 zo dňa 21.03.2012 s účinnosťou od 01.09.2013. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozsudku súdu prvého stupňa v časti trov konania.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 O.s.p., ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril, to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Odvolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa o nepriznaní náhrady trov konania v konaní úspešnej navrhovateľke z dôvodov hodných osobitného zreteľa nie je dostatočne odôvodnené, je arbitrárne a nepreskúmateľné, čo je dôvodom na zrušenie rozsudku v napadnutej časti pre jeho nezrozumiteľnosť.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konania podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III.ÚS 209/04, IV.ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Nárok na náhradu trov konania má ten účastník, ktorý mal úspech vo veci, a to proti účastníkovi, ktorý úspech nemal, pri čiastočnom úspechu súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov.

V sporovom konaní sa teda povinnosť nahradiť trovy konania spravuje zásadou úspechu v konaní. Výnimočne však súd nemusí úspešnému účastníkovi priznať náhradu trov konania, čo vyplýva z ust. § 150 O.s.p., ktoré má slúžiť k tomu, aby bola odstránená neprimeraná tvrdosť vyplývajúca z uplatnenia zásady zodpovednosti za výsledok konania, ktorá by postihovala v konaní neúspešného účastníka konania, teda má viesť k dosiahnutiu spravodlivosti pre účastníkov konania. Nepriznanie náhrady trov konania celkom alebo sčasti v zmysle § 150 O.s.p. z dôvodov hodných osobitného zreteľa musí zodpovedať zvláštnym okolnostiam konkrétneho prípadu a nesmie odporovať dobrým mravom. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek, bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať v konaní úspešnému účastníkovi náhradu trov, musí ísť o výnimočný prípad. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa treba prihliadať k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom účastníkov konania. Z hľadiska aplikácie ust. § 150 O.s.p. sú významnými tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu práva na súde, treba prihliadnuť aj na postoj účastníkov v priebehu konania. Teda každý prípad je treba riešiť individuálne s prihliadnutím na celý priebeh konania a postup jednotlivých účastníkov, ako aj na to, do akej miery sú jednotliví účastníci dotknutí na svojich záujmoch vyneseným rozsudkom.

Prax súdov je jednotná v názore, že aplikácia ust. § 150 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti nepriznal. Musí však ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery všetkých účastníkov konania, tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní (rozhodnutie NS SR sp. zn. Mcdo 14/99). Nepriznanie náhrady trov konania podľa citovaného ustanovenia nemožno odôvodniť len všeobecným záverom hodnotiacim význam rozhodovania o určitom nároku. Právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR prelína aj princíp právnej istoty, v zmysle ktorého súdy majú v rovnakých alebo analogických situáciách rozhodovať rovnako. Odôvodnenie rozhodnutia, v ktorom je ust. § 150 O.s.p. aplikované, by malo byť precízne, pričom sa ex lége vyžaduje, aby v tomto konaní boli bezpečne preukázané skutočnosti, na základe ktorých je toto ustanovenie aplikované (nález ÚS SR sp. zn. I.ÚS 248/2010 z 21.10.2010).

Pri rozhodovaní o tom, či sú splnené podmienky ust. § 150 O.s.p. na výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu.

K dôvodom hodným osobitného zreteľa môže dôjsť vo vzťahu k určitým druhom konania alebo určitej procesnej situácii, kde sa tieto často vyskytujú a tento dôvod je daný charakterom tohto konania alebo charakterom procesnej situácie. Aj tu však treba skúmať, či tu nie je výnimky z výnimky, teda či na ponechanie účinkov právnej normy nie sú dané dôvody. Druhá oblasť sa týka sociálnych aspektov. Tu pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery oboch účastníkov, teda nielen toho, koho by podľa všeobecných ustanovení

postihovala povinnosť nahradiť trovy konania, ale aj toho, ktoré sféra by bola použitím výnimočného ustanovenia dotknutá.

Odvolací súd po preskúmaní veci a zohľadnení hore uvedených zásad a súdnych rozhodnutí dospel k záveru, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa o nepriznaní náhrady trov konania v konaní úspešnej navrhovateľke z dôvodov hodných osobitného zreteľa nezodpovedá hore uvedeným zákonným kritériám a rozhodnutiam súdov, pretože súd prvého stupňa videl výnimočnosť tejto veci v tom, že sa jedná o vzťah medzi rodičom a dieťaťom bez ďalšej bližšej špecifikácie.

Vzhľadom na už uvedené podľa názoru odvolacieho súdu, ani v okolnostiach posudzovanej veci nebolo (v princípe) vylúčené použitie § 150 O.s.p., len za predpokladu, že takéto rozhodnutie bude náležite odôvodnené. Prvostupňový súd však týmto spôsobom nepostupoval, nijako nezisťoval, aké sú pomery účastníkov konania, nezaoberal sa ani výškou náhrady trov konania a nezvažoval dôsledky možného dopadu priznania, či naopak nepriznania náhrady trov konania u účastníkov konania, čo má za následok, že svoje rozhodnutie o náhrade trov konania nedostatočne odôvodnil, a to zakladá nepreskúmateľnosť rozhodnutia, a teda aj arbitrárnosť (zmätočnosť).

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti trov konania podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania a svoje rozhodnutie odôvodní tak, aby bolo preskúmateľné v súlade s ust. § 157 ods. 2 O.s.p..

Senát krajského súdu uvedené rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.